

TORINO

Kiküldött munkatársunk beszámolója

ROSSZKEDVŰEK A SRÁCOK

A Fiatal Filmesek Nemzetközi Fesztiválja, amely már ötödik évadját élte meg Torinóban, sajátos helyet foglal el az olasz — és a nemzetközi — filmfesztiválok tarka palettáján. A hagyományos itáliai kulturális centrumokkal — Róma, Velence stb. — versenyre kelve, szinte szükségszerű volt, hogy a modern ipari-gazdasági hatalmat koncentrálló északi nagyvárosok is kivívják a maguk helyét, tekintélyét az audiovizuális média birodalmában. S ha Milánó elsősorban az immár hagyományos filmperzsavásásával, meg a magán-televíziózás nagymoguljává növekedett Berlusconi-impérium egyre növekvő hatalmával, gyorsan bővülő filmgyártási tevékenységével törte meg a nagyományosan kialakult Róma-központúságot az olasz mozgóképiparban és -kultúrában; nem kívánt észrevétlen maradni a szintén

gol Film és Televíziós Főiskola volt növendékei munkásságának.

Huszonéves filmesek közérzet-jelentései Nyugat- és Kelet-Európán kívül Hongkongból, Japánból, Tajvanról, a Fülöp-szigetektől, Kínából, Afrikából és persze Észak- és Latin-Amerikából: milyen összképet mutat ez a sokszínű kaleidoszkóp? Sommásan fogalmazva: mintha mindenütt rosszul éreznék magukat a srácok.

Mint például a kínai Chen Kaige *Katonai díszszemle* című — nagydíjjal kitüntetett — filmjének hősei. (A pekingi születésű ifjú rendező apja is filmrendező volt; neki, mint értelmiségi származéknak a „Nagy Kulturális Forradalom” idején félbe kellett szakítania középiskolai tanulmányait, s évekre egy távoli gumiültetvényre vezényelték, majd sorkatonai szolgálatot teljesített, mielőtt visszatérhetett Pekingbe, ahol elvégezte a filmfőiskolát.) A *Katonai díszszemle*

Hou Xiao-xian:
A Nilus leánya

tektélyes ipari—pénzügyi hatalmat összpontosító „FIAT-város”, Torinó sem.

Az ismert kritikus, filmtörténész, egyetemi tanár Gianni Rondolino igazgatásával létrehozta hát a Fiatal Filmesek Nemzetközi Fesztiválját, amely alig fél évtized alatt már-már gigantikus méretűvé növekedett. Csúpn a hivatalos versenyben 32 film szerepelt, az öt kontinens 22 országából; versenyen kívül 18 alkotás; a „Nyílt tér” szekcióban pedig több mint 350 videó-alkotást mutattak be, 18 országból. Önálló, retrospektív szekcióban vonultatták föl a 60-as évek szovjet filmtermésének legreprezentatívabb alkotásait (25 filmet Danyelijától Paradzsanovon át Tarkovszkijig; — az *Andrej Rubljovot* első ízben a nemrég rekonstruált, eredeti, 205 perces változatában); s külön információs szekciót szenteltek Niger filmgyártásának, illetve az An-

annak a több mint tízezernyi fiatal férfiúnak és nőnek a története, akik nyolc hónapon át, naponta kényszerülnek szinte emberfeletti fizikai és pszichikai megterhelések elviselésére, hogy a dísztribün előtt talán majd ők is ott menetelhesenek az október 1-i gigantikus parádén. Pompásan egyénített figurák; az embertelen nyomás következtében kialakuló, elfojtott belső feszültségek; jellemtorzulások és -megszilárdulások érzékeny ábrázolata teszi emlékezetessé Chen Kaige alkotását, amely az európai néző emlékezetében — távolról — Sidney Lumet *A domb* című, 1965-ös filmjének élményét idézi föl.

Kazahsztán pusztáin játszódik az

Alma Ata-i stúdióban készült — Törinóban különdíjat nyert — *A műkedvelők* című szovjet film (rendező: Szergej Bodrov). Fiatalok műkedvelő rock-együttese portyázik egy roska-tag autóbusszon; szeretnék eljátszani lelkükből leledzett kedvenc dalaikat „a népek”: a kolhozparasztoknak. Szívszorítóan mulatságos kalandozásaik, kudarcos „fellepéseik” során egy öregek szociális otthonában jutnak — képletes — pódiumhoz a kopár udvaron; s bár a többé-kevésbé nagyothalló gondozottak eleinte nem igen tudnak mit kezdeni a számukra teljességgel szokatlan rockzenével, mégis örülnek, mert egyhangú nap-

jaikat megszínesíti valami esemény. A muzsikáló-bolondozó srácokra pedig különleges hatást gyakorol megismerkedésük egy megtört özvegy-asszonnyal: hozzájuk hasonló életkorú, egyetlen fiát gyászolja, aki Afganisztánban esett el... A műkedvelő zenészek rozoga autóbussza továbbdöcög a sivár tájban, de már nem ugyanazok a gondtalanul vidám srácok zötykölődnek rajta, akik néhány órával azelőtt voltak.

Roszkedvű az a fiatal lengyel házaspár is, aki Natalia Koryncka *Egy mínusz egy* című, 16 perces, lodzi diploma-filmjének szereplője. (A rövid-és középhosszú filmek kategóriájának különdíját nyerte.) Az ifjú férj állandóan éjszakai műszakban dolgozik, a feleség nappal; gyakorlatilag csak percekre, félórákra találkoznak a hajnali és az esti rohanások közepette, s családi életük szinte nem egyéb üzenő-cetliváltások monoton sorozatánál...

Szergej Bodrov:
A műkedvelők

Chen Kaige:
Katonai díszszemle

Álmaiban, filléres képregényekből újjáteremtett fantáziálásában lel csak némi örömet a tajvani Hou Xiao-xian *A Nilus lánya* című — különdíjas — filmjének hősnője. Anyja rákban meghalt, apja otthonuktól távol rendőrként szolgál, s amikor nagyritkán hazajön, féktelen veszekedésekbe bonyolódik fiával, a kislány lázadó, majd bűnözővé züllő nagykamasz bátyjával. A lány törekeny vállain imbolyog a foszladozó családi élet minden terhe; nappal felszolgáló egy gyorsétteremben, esti iskolába jár; éjjel mos, főz, takarít; ám a tragédiát nem képes megakadályozni: fivére holtan marad az úttesten egy rablási kísérlet következtében. A Nilus lánya” című ponyva-históriából szőtt álmoképeket szertefosztatja a kitalált melodramánál sokkal kegyetlenebb valóság.

A legjobb nő alakítás díját a zsűri is, a tőle függetlenül szavazó közönség is Myriam Davidnek, a francia Virginie Thevenet *Játék a tűzzel* című filmje főszereplőjének ítélte. (A rendező, Virginie Thevenet neve nem véletlenül cseng ismerősen: színésznőként láthattuk Truffaut, Eustache, Rohmer és mások filmjeiben. Ez a második rendezése.) Eric és Elisa, a párizsi kamasz-testvérpár váratlanul árván marad a nagy lakásban: anyjuk meghal; apjuk már rég elhagyta családját, s tartásdíj, rendszeres anyagi támogatás helyett nagyritkán megvendégeli őket egy-egy óriási adag tejszínhabos fagyalattal... A lány és a fiú szertelenül, vidáman-kétségbeesetten keresi identitását, helyét a hirtelen rájuk szakadt felnőtt-világban, s közben óhatatlanul eltévelyednek a szexualitás, s az érzelmi élet labirintusaiban. A film bevalottan „hommage à Jean Cocteau”: a *Vásott kölykök* szabad, kötetlen újrafogalmazása.

Inkább keletkezési helye — Szicília —, mint művészi értékei miatt érdemel említést Francesco Calogero *Az érintés gyengédsége* című első filmje. Messina eddig nem szerepelt az olasz filmgyártás térképén; Calogero Super 8-as amatőrfilmek és kísérleti videók után ezzel a nagyjátékfilmmel debütált. A szakmáját megszállott hivatástudattal gyakorló ifjú messinai nyomdai korrektor históriája — aki szenvedélyesen vadássza a sajtóhibákat; s ezt a tökéletességre törekvést a szerzői szándék szimbolikus jelentőséggel kívánja felruházni —, groteszk fordulatokban bővelkedő, kesernyés hangulatú, de nem túl meggyőző filmmé kerekedik. Giorgio, a peches ifjú szicíliai korrektor rosszkedvű; — akárcsak megannyi más nemzedéktársa az öt földrész legkülönbébb pontján, akiket a törinói vásznról megismerhettünk a Fiatal Filmművészek Nemzetközi Fesztiválján.

ZSUGÁN ISTVÁN